

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 8 (197) 2021. g. augusts

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā 2
- Biznesa mentoru tīkls aicina pievienoties jaunus dalībniekus – pieredzējušus uzņēmējus Latvijas laukos. 2
- Valsts ieņēmumu dienesta informācija . . . 4
- Saimniekojot laukos, cilvēks un daba ir viens vesels 5
- Augstvērtīgs bioloģisks produkts top Madonas novadā 6
- Ūdens resursi cīņā ar sausumu. 8
- LLKC konsultanti palīdzēs mazajām saimniecībām 9
- Papardes dziedinošā pirts. 10
- Projektā noskaidros invazīvās sugas mežos. 12
- Apstiprināta ES meža stratēģija. 13
- Godīga tirdzniecības prakse nav ieviesta 12 dalībvalstīs. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2021. gada septembrī 14
- Ģimenēm draudzīgs ogu dārzs . . . 15

AKTUALITĀTES

LATVIJAS LAUKU KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS

SĀKTS DIALOGS PAR LAUKU UN PĀRTIKAS SISTĒMU NĀKOTNI

Septembrī pasaules valstu līderi pulcēsies ANO Pārtikas samitā, kura mērķis ir rast kopsauces un risinājumus labākām pārtikas sistēmām pasaulē, lai jau 2030. gadā tās būtiski mainītu, ievērojot izaicinājumus vides, veselības, klimata un ilgtspējas jomā.

Pirms šī nozīmīgā notikuma Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs ar Zemkopības ministrijas atbalstu organizē nacionālo dialogu-konferenci "Izturētspējīgi Latvijas lauki pārtikai un nākamajām paaudzēm". Konferences mērķis ir diskutēt ar pārtikas sistēmās iesaistītajiem – lauksaimniekiem, pārtikas pārstrādātājiem, tirgotājiem, finansistiem, politiķiem, pašvaldību pārstāvjiem, ēdinātājiem, ārstiem un uztura speciālistiem, vides ekspertiem un interesentiem – rast kopsauces "ceļa maizei". Valsts prezidentam Egilam Levitam, kurš pārstāvēs Latviju ANO Pārtikas samitā.

Nacionālos dialogus par pārtikas sistēmām organizē vairāk

nekā 140 valstis un tajos piedalās plašas iesaistīto personu grupas, lai izstrādātu nacionāla līmeņa risinājumus ilgtspējīgām pārtikas sistēmām un sniegtu savu piensumu samita secinājumiem.

Valsts prezidents **Egils Levits**: "Uzskatu, ka šī ir ļoti būtiska iniciatīva – aizsākt nacionālo dialogu par drošu pārtiku un mūsu lauksaimniecības mūsdienīgu attīstību. Šodienas pasaulē mūsdienīgs ir ilgtspējīgs, tāds, kurš vairo ne tikai labklājību, bet arī sargā veselību un spēj nodrošināt ikdienā drošu pārtiku. Par to patlaban runā visa pasaule, un arī mums, Latvijā, lai arī ir daudz labas pieredzes un jaunu iestrādņu, ir vēl daudz darāmā gan politiskajā, gan praktiskās ieviešanas līmenī, lai šādu Latvijas ilgtspējības mērķi sasniegtu. Ceru, ka šis nacionālais dialogs dos platformu, lai mēs visi kopā Latvijā atrastu efektīvu ceļu, kā ikkatrs no mums varētu labāk dzīvot kopā ar dabu nevis pret to."

Zemkopības ministrs **Kaspars Gerhards**: "Latvijas lauksaimniecības un pārtikas nozare ne tikai

nodrošina iedzīvotājus ar kvalitatīvu pašmāju pārtiku, bet arī veido nozīmīgu valsts kopējā eksporta daļu, sasniedzot jau vairāk nekā 20%. Tādēļ ir svarīgi augt un attīstīties līdz ar laiku, tehnoloģijām un vides prasībām, lai pārtikas ražošana būtu ienesīga valsts ekonomikai, draudzīga videi, veidotu darba vietas reģionos, kā arī nodrošinātu kvalitatīvu vietējo produktu par pieejamām cenām. Strādājot kopā ar zinātni, ieviešot inovatīvas tehnoloģijas ražošanā, pārstrādē un arī pārtikas tirdzniecībā, iespējams rast labākos risinājumus."

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: "Ļoti ceram uz jēgpilna dialoga izveidi ilgtermiņā, kas sniegtu ieskatu mūsu lauku teritoriju attīstības perspektīvās un dotu ierosmi konkrētai rīcībai kopīgas nākotnes veidošanā jaunajām paaudzēm."

Nacionālais dialogs notiek 11. augustā, par tajā pārrunāto varēsiet lasīt nākamajā "Lauku Lapa" numurā. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ

ES lēmēj institūcijās jūnija beigās panākta vienošanās par ES Kopējo lauksaimniecības politiku 2023.–2027. gadam. Ko tā galvenajos vilcienos paredz, kādus pārsteigumus tā nesusi, lasiet žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija izdevumā.

Žurnālā arī par situāciju saistībā ar liellopu tirdzniecības uzņēmumu "Cattle Market", kas daudziem desmitiem saimnieku palicis parādā par nodotajiem liellopiem. Situācijas risināšanai jūlija vidū jurists Ģirts Strazdiņš, pie kura pēc palīdzības bija vērsušies vairāki liellopu audzētāji, iesniedzis ziņojumu policijai par iespējamām krāpnieciskām darbībām organizētā grupā un iespējamu PVN izkrāpšanu no valsts.

Vai ir iespējama oglekļa neitrāla piensaimniecība, atsaucoties uz Starptautiskā piena pētniecības tīkla IFCN ikgadējā tiešsaistes piena konferencē dzirdēto, skaidro LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere.

Žurnālā arī raksts par jauno veterinārārstu no Augšdaugavas novada Andreju Elksniņu, kurš nodrošina veterināro aprūpi, izmantojot mobilo klīniku-laboratoriju.

Saimnieku pieredzes rubrikā stāsts par Andri un Santru Celmiņiem no Kandavas pagasta z/s "Krikiši". Saimnieki ir pieredzējuši Šarolē firšķirnes liellopu audzētāji un jau gadiem nopietni veic ciltsdarbu, izkopjot šīs šķirnes labākās īpašības.

Kāda ir govju aktivitātes un veselības uzraudzības sistēmu attīstība, skaidro sertificēts veterinārārstu Juris Brente. Savukārt par kompakto totāli miksēto barošanu, kas novērs barības šķirošanu, raksta Silvija Dreijere.

Šogad ļoti aktuāls ir jautājums par kukaiņu uzbrukumiem liellopiem. Kuri ir lielākie kaitnieki un kā ar tiem cīnīties, skaidro LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns.

Ekonomikas rubrikā šoreiz ekonomikas konsultanta Raivja Andersona raksts par gaļas liellopu ganāmpulka efektivitātes paaugstināšanu.

Aitkopjiem lietderīgs būs Apgāda redaktore Daces Milleres kopīgi ar LLKC Lopkopības kompetenču centru sagatavotais ieskats lauka dienā z/s "Mežoki" par precīzo tehnoloģiju izmantošanu intensīvā jēru nobarošanā.

Kā vasaras karstākajās dienās parūpēties par mājputniem, skaidro Latvijas Apvienotās putnkopības nozares asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha.

Zirgaudzētājiem piedāvājam Daces Milleres aprakstu par Intu Cauni no Tukuma novada Zentenes pagasta z/s "Rubeņi", kura citstarp nodarbojusies arī ar garo distanču jāšanu.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

BIZNESA MENTORU TĪKLS AICINA PIEVIENOTIES JAUNUS DALĪBNIEKUS – PIEREDZĒJUŠUS UZŅĒMĒJUS LATVIJAS LAUKOS

Jau dažus gadus LLKC ir izveidojis vienu no lielākajiem biznesa mentoru tīkliem Latvijā, kur atbalstu var saņemt jaunie un topošie uzņēmēji no visas valsts.

Mentoru tīkls patlaban pulcē vairāk nekā 50 aktīvus mentorus un joprojām meklē pieredzējušus uzņēmējus, kuri būtu gatavi dalīties ar savu pieredzi un zināšanām ar jaunajiem, topošajiem biznesa uzsācējiem.

LLKC Biznesa mentoru tīkla koordinatore **Terēze Riekstiņa** uzsver:

"Es ļoti ticu mentoringam kā veidam, kā palīdzēt topošajiem uzņēmē-

jiem pāriet uz nākamo uzņēmējdarbības posmu un gūt panākumus. Ja mentors sniedz padomus, atsauksmes un norādījumus, tas ietaupa biznesa uzsācējam laiku un naudu, ļaujot uzņēmējiem izmantot to cilvēku zināšanas, kuri to jau ir darījuši. Mentors ir objektīvs, neatkarīgs eksperts, kurš bieži vien var pastāstīt, kā izdarīt labāk, efektīvāk vai pat pateikt, vai tam vispār ir vērts tērēt naudu un resursus. Mentors var sniegt skatu no malas un iedvesmot spert drosmīgākus soļus. Arī paši mentori iegūst no šī procesa – tā ir iespēja komunicēt, iegūt jaunus sadarbības partnerus, mācīties un apgūt jaunas lietas."

Mentoringa daudzās pasaules valstīs ir atzīts kā progresīvs biznesa izaugsmes instruments. Biznesa mentoru tīkls apvieno esošos un topošos uzņēmējus, lai savstarpēji dalītos pieredzē un lai pieredzējušie uzņēmēji ar padomu, pieredzi un iedrošinājumu palīdzētu jaunajiem uzņēmējiem pārvarēt grūtākos brīžus uzņēmējdarbībā. LLKC Biznesa mentoru tīklā darbojas dažādu nozaru uzņēmēji – sākot no lauksaimniecības un pārtikas ražošanas, beidzot ar dažāda veida pakalpojuma sniedzējiem un eksportētājiem.

► 3. lpp.

◀ 2. lpp.

Uzņēmējdarbības pieredze un mentora darbs

Savā uzņēmējdarbības pieredzē un mentora darbā dalās **Sabīne Zupa**, kura Viesītes novada Saukas pagasta "Vilciņos" ar vistu audzēšanu nodarbojas jau daudzus gadus.

– Kāds ir jūsu biznesa stāsts?

– Mans biznesa stāsts sākas ar atgriešanos vecvecāku saimniecībā, kur kopā ar ģimeni sākām audzēt ziemas ķiplokus, un lopkopība tika nomainīta ar putnkopību. Ar laiku sapratu, ka vēlos nodarboties tikai ar putnkopību, visvairāk, pateicoties tam, ka mana mamma spēj iedvesmot ar savām idejām. Ceļš līdz saimniecībai, kura ir izaugusi līdz sistemātiskam ikdienas darbam, protams, nebija viegls un bez sarežģījumiem, bet tajā pašā laikā viss, kas piedzīvots, ir laba pieredze, kurā varu dalīties ar citiem. Manuprāt, lauksaimniecībā, kas ir vērsta uz pārtikas produktu ražošanu, ir būtiski ne tikai tas, ko es kā zemnieks spēju saražot, bet gan kā piedāvāt patērētājiem. Tādēļ ir nepieciešama darbu sadale. Manā saimniecībā, kuru vadu kopā ar mammu, mums izveidojās laba darbu organizēšana, līdz ar to varam paļauties viena uz otru, ka darbs tiks paveikts. Tādēļ man ir bijusi iespēja piedalīties dažādos mācību pasākumos, lielākoties LLKC rīkotajos, kā arī apgūt akadēmiskās zināšanas, gūt pieredzi un arī pašai organizēt pasākumus, lai Latvijas mērogā parādītu, ka putnkopība Latvijā ir vērtīga ņemama nozare.

Man tas nav tikai kā bizness vai uzņēmējdarbības forma, jo dzīve laukos, lauksaimniecība, putnkopība, tas ir mans un manas ģimenes dzīves veids, bet ar mērķi izzināt un apgūt saimniecības veidu tā, lai tas dotu finansiālu ieguvumu, lai tas būtu dabai un videi draudzīgs, lai es ar šo saimniecības nozari iekļautos savā reģionā.

– Kas ir bijis jūsu labākais lēmums biznesā līdz šim?

– Pirms kāda laika "izkāpu no savas komforta zonas" un biju algots darbinieks kādā pilnībā ar lauksaimniecību un mājputniem nesaistītā uzņēmumā. Sapratu, ka tas man neder, bet tā pieredze bija vērtīga, jo savu saimniecību ieraudzīju no cita skatpunkta. Šādi lēmumi ik pa laikam "izkāpt no sava burbuļa" ir lietderīgi. Pirmkārt, sapratu, ko man patīk darīt un ko nepatīk. Otrkārt, ar pavi-

dos ar to saistītos jautājumos. Treškārt, lai gan šis ir brīvprātīgais darbs, ne visu var izvērtēt materiālās vērtībās, jo liels ieguvums ir Mentoru tīkla mācību programma.

– **Kāda jums kā mentoram bija sadarbība ar pieredzes pārņēmēju – uzņēmumu "Raibās čiepas"?**

– Ar "Raibo čiepu" saimniecībai mums uzreiz izveidojās labs kontakts. Atceros no Mentoru tīkla mācībām, bija ieteikums plānot laiku, lai konkrēti vienojāties jau sākumā, cik bieži un cik daudz atvēlēt laiku komunikācijai. Pirms iepazīšanās ar saimniecību Baibu Ūbeli es biju tā stingri nolēmusi ievērot šo punktu, bet ja ir tas "klikšķis", tad ir, un nav problēmu sabalansēt laiku pieredzes apmaiņai. Baiba ļāva arī no savas puses ielūkoties gatavošanās procesam konkursa "Laukiem būt!" noslēguma daļai, tas bija ļoti patīkami.

– Kā uzņēmējiem pietrūkst uzņēmējdarbības sākuma posmā?

– Man šķiet, ka paškritikas, jo, uzsākot uzņēmējdarbību "rozā brillu periodā", šķiet, ka viss noritēs pēc plāna, un nauda nāks kā pēc plāna. Ir labi ticēt savām spējām un tam, ko dari, bet, jābūt morāli gatavam un jāparedz apdraudējuma riski, ko bez pieredzes un padomiem ir grūti uztvert. Piemēram, putnkopībā man ir pieredze, ka topošie putnkopji vispirms rēķina, cik vista izdēj olas un par cik tās pārdos, bet, manuprāt, būtu jāskatās ar to, cik vista dienā apēd, kāds uzturs jānodrošina, savukārt, cik tas izmaksās, un tikai tad jāplāno ieņēmumi.

– Kāpēc pieredzējušiem uzņēmējiem būtu svarīgi palīdzēt topošajiem uzņēmējiem?

– Pirmkārt, tā ir pieredze un jauni kontakti, kuri var noderēt un pavērt jaunas iespējas arī pašam mentoram. Nav jau topošajam uzņēmējam jāpasniedz sava biznesa noslēpums, nav jābaidās no konkurences, jo katram mums patiesībā ir iespējas, tikai, cik daudz mēs spējam no sava potenciāla izmantot, ir mūsu paša ziņā. Otrkārt, atrast jaunu domubiedru un arī atbalsta plecu sev, kad nepieciešams pārstāvēt nozari kā-

Ja vēlies piebiedroties

Ja arī tu vēlies piebiedroties LLKC Biznesa mentoru tīklam, pievienojies online pasākumā 26. augustā un uzzini vairāk. Mentoru tīkla ietvaros notiek mentora apmācības, ik pusgadu – pieredzes apmaiņa ar interesantiem lektoriem, tīklošanas pasākumi un, protams, darbs ar pieredzes pārņēmējiem.

Pieteikties pasākumam šeit: <https://forms.gle/mHGSFL9X4xbgvDvG8>

Pieteikuma anketa, lai kļūtu par mentoru, šeit: <https://forms.gle/u35SS3TN72PNQjrD7>

Biznesa mentoru tīkls tika izveidots *Interreg V-A* Latvija – Lietuva pārrobežu sadarbības programmas 2014–2020 projektā LLI – 131 "Uzņēmējdarbības atbalsta sistēmas izveide un pieejamība Zemgalē, Kurzemē un Ziemeļlietuvā" (*Bussiness Support*). **LL**

LLKC Lauku attīstības nodaļa

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTA INFORMĀCIJA

VID savā mājaslapā informē, ka, lai nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju par būtiskākajiem juridisko personu nodokļu un muitas jomas normatīvo aktu pārkāpumiem un veicinātu nodokļu maksātāju godīgu konkurenci un labprātīgu nodokļu (nodevu) saistību izpildi, VID publiskos informāciju par sabiedrībai nozīmīgiem VID pieņemtajiem lēmumiem.

2021. gada 6. jūlijā Saeima pieņēma likumu "Grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām"", kas paredz pēc tā spēkā stāšanās, no šī gada 5. augusta, VID tiesības publiskot informāciju par sabiedrībai nozīmīgiem VID pieņemtajiem lēmumiem.

VID ģenerāldirektore Ieva Jaunzeme uzsver, ka tas var radīt būtisku pavērsieni godprātīgas nodokļu nomaksas uzlabošanā, jo sabiedrībai beidzot būs tiesības zināt, kādus lēmumus VID ir pieņēmis. "Gadiem ilgi nodokļu administratoram ir aizliegts izpaust par nodokļu maksātāju bez viņa piekrišanas jebkādu informāciju, kas tam kļuvusi zināma, pildot darba pienākumus. Šāda situācija ir devusi zaļo gaismu dažādām spekulācijām, maldiem, kā arī dubultai morālei pret nodokļu maksātājiem. Tagad sabiedrībai būs tiesības uzzināt šo informāciju, un tas dos savu artavu ēnu ekonomikas mazināšanai. VID attiecīgās likuma normas izmaiņas iniciēja pirms vairāk nekā diviem gadiem, un varu paust gandarījumu par šo rezultātu," tā I. Jaunzeme. Pēc minētā likuma spēkā stāšanās VID publiskos informāciju par šādiem VID pieņemtajiem lēmumu veidiem attiecībā uz juridiskajām personām:

- lēmumi par nodokļu revīzijas (audita) rezultātiem;
- lēmumi par datu atbilstības pārbaudes rezultātiem;
- lēmumi, ar kuriem precizēts nodokļu apmērs saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 23. panta 5.2 un 5.3 daļu;
- lēmumi, ar kuriem konstatēts muitas maksājumu parāds;
- lēmumi, ar kuriem atteikta pirmās kārtības pievienotās vērtības nodokļa atmaksas.

Informācija būs apskatāma VID tīmekļvietnē. Publikācijā paredzēts norādīt šādu informāciju par pieņemto VID lēmumu: juridiskās personas no-

Darījums	PVN	Atsauce/norāde
Būvniecības pakalpojuma sniegšana	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Metāllūzņu piegāde. Ar metāllūzņu piegādēm saistītu pakalpojumu sniegšana	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Kokmateriālu piegāde. Ar kokmateriālu piegādēm saistītu pakalpojumu sniegšana	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Mobilo telefonu, planšetdatoru, klēpj datoru, integrālās shēmas ierīču un spēļu konsoļu piegāde	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Graudaugu un tehnisko kultūru (tostarp eļļas augu sēklu), tai skaitā šo preču maisījumu, kuri neizmainītā stāvoklī parasti nav paredzēti galapatēriņam, piegāde	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Neapstrādātu dārgmetālu, dārgmetālu sakausējumu un ar dārgmetālu plaķētu metālu piegāde	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Metālizstrādājumu (melno un krāsaino metālu pusfabrikātu) piegāde	Īpašais PVN piemērošanas režīms	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Pakalpojumu sniegšana citā ES dalībvalstī reģistrētam nodokļa maksātājam, ja pakalpojumu sniegšanas vieta ir nosakāma saskaņā ar PVN likuma 19.panta pirmo daļu	PVN nepiemēro	„nodokļa apgrieztā maksāšana”
Preču piegāde ES teritorijā citā ES dalībvalstī reģistrētam nodokļa maksātājam	0%	Direktīvas 2006/112/EK 138.panta 1.punkts
Pakalpojumu sniegšana trešajās valstīs reģistrētam nodokļa maksātājam, ja pakalpojumu sniegšanas vieta ir nosakāma saskaņā ar PVN likuma 19.panta pirmo daļu	PVN nepiemēro	„nodokļa apgrieztā maksāšana” vai Direktīvas dac2006/112/EK 44.pants ¹
Preču eksports	0%	Direktīvas 2006/112/EK 146.panta 1.punkta a) apakšpunkts
Lietota nekustamā īpašuma piegāde	21% (piemērojot PVN likuma 144.pantā noteikto īpašo nodokļa piemērošanas kārtību)	PVN likuma 144.pants vai Direktīvas 2006/112/EK 137.panta 1.punkta „b” apakšpunkts
Rēķinu izraksta preču vai pakalpojumu saņēmējs		„Pašaprēķins”
Jauna transportlīdzekļa piegāde	0%	Direktīvas 2006/112/EK 138.panta 2.punkta „a” apakšpunkts
Preču piegāde vai pakalpojumu sniegšana, piemērojot kases principu	21%	„naudas līdzekļu uzskaitē”
Tūrisma pakalpojumu sniegšana	21%	„peļņas daļas režīms ceļojumu aģentūrām”
Lietotu mantu piegāde	21%	„peļņas daļas režīms lietotām precēm”
Mākslas darbu piegāde	21%	„peļņas daļas režīms mākslas darbiem”
Kolekciju priekšmetu un senlietu piegāde	21%	„peļņas daļas režīms kolekciju priekšmetiem un senlietām”

saukums un reģistrācijas numurs, pieņemtā lēmuma spēkā stāšanās datums, pieņemtā lēmuma būtība un nolēmjošā daļa, kā arī informācija, vai lēmums ir pārsūdzēts tiesā. Informāciju par lēmumu publisko septiņu darbdienu laikā pēc tam, kad attiecīgais lēmums kļuvis neapstrīdams vai ir pārsūdzēts tiesā, un tā darbība nav apturēta. Informācija par lēmumu būs pieejama līdz brīdim, kad lēmums tiek atcelts, bet ne ilgāk kā trīs gadus pēc tā publicēšanas.

Atsauces PVN rēķinā

PVN maksātāji noteikti reizēm pat neaizdomājas par to, cik svarīgi ir PVN rēķinā norādīt pareizu atsauci uz kādu īpašo PVN režīmu. Tāpat jāpievērš

uzmanība arī tam, cik korektu atsauci par īpašu PVN režīmu rēķinā norādītis sadarbības partneris savā sagatavotajā rēķinā.

Tāpēc piedāvāju ieskatu VID metodiskajā materiālā ievietotajā tabulā, kurā pārskatāmi atspoguļoti darījumu veidi un tiem atbilstoši norādāmās atsauces. Tabula būs arī noderīgs atgādinājums, kurām preču un pakalpojumu grupām iekšzemes darījumos tiek piemērota īpašā kārtība. **LL**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja, sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

LAUKU ATTĪSTĪBA

SAIMNIEKOJOT LAUKOS,
CILVĒKS UN DABA IR VIENS VESELS

Višķu pagasta Kazulišos, zemnieku saimniecībā “Līdumi”, saimnieko Gunta Some. Uzņēmīgā Gunta ir piemērs katram no mums, jo no saimnieces var smelties tik daudz iedvesmas, dzīves spara un gudrības. Viņa saimnieko kopā ar vīru Daini, un abi strādā arī algotu darbu.

Z/s “Līdumi” darbojas dažādos virzienos – bioloģiskajā biškopībā, dekoratīvi lietišķajā kokapstrādē, kā arī ārstniecības augu tēju ražošanā.

Zemnieku saimniecība dibināta 1992. gadā, tiek apsaimniekoti 11 ha zemes. Izrādās, ka ar biškopību nodarbojušies ģimenes ļaudis agrāk. Tā kā mūsu senči bija nesaraujami saistīti ar dabu un iemācījušies tās principus, viņu pasaules uzskats bija dzīvs, dinamisks un daudzdimensionāls, tāpat kā pati daba. Tā šo vērtīgo nodarbošanos pārņēmuši tagadējie saimnieki, bet bišu sanēšana z/s “Līdumi” dzirdama teju jau vairāk nekā 40 gadus.

Arī koks un tā apstrāde “Līdumu” mājās cieņā bijuši sen. Ar mīlestību tiek gatavoti dažādi dekorī, suvenīri un koka trauki. No koka var pagatavot daudzas lietas, tādējādi piešķirot izgatavotajai lietai “citu vērtību” – pašu veidots. Koka izstrādājumiem piemīt labvēlīga aura, tāpēc cilvēks labi jūtas telpā, kurā tie atrodas. Darbā tiek izmantotas arī senās latvju zīmes. Varam vien iztēloties, kāds varens visaptverošs spēks un noslēpumainība piemīt katrai no tām. Katram gadījumam jālieto sava zīme, tādēļ ir svarīgi ticēt un koncentrēt savu enerģiju uz vēlamo. Koka traukus var izmantot sadzīvē, gan arī kā dekoratīvus elementus. Īpašas rū-

Guntas gatavotās dabīgā bišu vaska sveces

Foto: Edīte Jermašonoka

Z/s “Līdumi” saimniece Gunta Some

pes atvēlētās pašiem mazākajiem – tās ir no koka pagatavotas rotaļlietas.

Z/s “Līdumi” ražo un tās piedāvājuma klāstā ir medus un biškopības produkti. Arī veselībai unikāls produkts – bišu maize. Tai piemīt neatkārtojamas vērtīgās dziednieciskās īpašības. Ja bišu maize tīrā veidā īsti neiet pie sirds, to var sajaukt ar medu un ēst patīkami saldāku. Saimniece gatavo formas un mērcētās 100% bišu vaska sveces. Dedzinot tās, notiek vaskā esošo ēterisko eļļu iztvaikošana un izplatīšanās telpā. Šis ir unikāls roku darbs, nav divu vienādu sveču, katrai ir sava noskaņa un sajūtas. Saimnieki uztur vairāk nekā 20 bišu saimes, tagad ir 24 saimes. Produkcija tiek realizēta tirdziņos, gadatirgos, kā arī tieši saimniecībā. Uzņēmēju “Latgolys Zīdu mads” ir arī “Novada Garšas” katalogā, līdz ar to pircēji zvana un medu pasūta.

Medus ieguva trešo vietu konkursā “Novada iecienītākais medus 2020”, kā arī tika iegūtas visas vietas Daugavpils apkārtnes medus konkursos, kas notika “Medus un ķiploku svētkos” Daugavpilī četrus gadus pēc kārtas.

Dabiskās pļavas mūsdienās ir retums, tāpēc droši varam teikt, ka būtēm ir īpaši paveicies. Burvīgie puķu pļavu plašumi, mežu ielejas un koši ziedošie dārzi. Nekas pasaulē nevar aizstāt šo patieso mieru un harmoniju.

Z/s “Līdumi” saimnieces Guntas piedāvājuma klāstā ir arī zaļu tējas. Gunta rāda jau safasētus iepakojumus ar dažādām Latvijas augu drogam, kas apreibina ar vasaras pļavu smaržu. Zaļu tēju vākšana vasarā var izvērsties par visnotaļ romantisku nodarbi – tu esi pļavā, reibsti no smaržām un gribi nest sev līdzi teju vai visu, kas zied. Cienot dabu, arī jāparūpējas, lai sava labuma vārdā nepaņem pēdējo, iespējams, pat apturot kāda auga izplatību konkrētā vietā. Saimniece nodrošina nepieciešamos apstākļus tēju izkaltēšanai, nezaudējot to ārstnieciskās īpašības. Ārstniecības augi tiek izmantoti tējās, uzlējumos, novārījumos, izvilkušos, pulverī, ziedēs, kompresēs.

Gunta darbojas savā saimniecībā ar apziņu, ka viņi godam un cieņā turpina senču iesākto, un patiesi cer, ka Latvijā arvien vairāk atradīsies saimnieki, kuri ar degsmi un godbijību turpinās nenovērtējamo senču darbu. Gunta ar vīru ir īsts piemērs tam, kā ar pozitīvu garu un neizsmejamu mīlestību var saplūst kopā ar dabu, reizē darot gan sirds darbu, gan sniegt vērtības apkārtējai pasaulei. **LL**

Edīte JERMAŠONOKA,
LLKC Daugavpils biroja
uzņēmējdarbības konsultante
tālr. 26235277
e-pasts:
edite.jermasonoka@llkc.lv

LOPKOPIĒBA

AUGSTVĒRTĪGS BIOĻĢISKS PRODUKTS TOP MADONAS NOVADĀ

Mārcienas pagasta piemājas saimniecības “Lejas Vāveres” īpašniece Ieva Galiņa kopā ar dzīvesbiedru Jāni Vītolu attīsta daudznozaru bioloģisko saimniecību. Audzē gan tīršķirnes ‘Aberdinangus’ gaļas liellopu ganāmpulku, gan ‘Merino’ un ‘Romanovas’ šķirnes aitas, tiek sēti graudaugi pašu lopīņiem un apsaimniekotas zālāju platības, no kurām saimnieki gatavo gan sienu, gan skābsienu savam ganāmpulkam.

Saimniecība izvēlējusies saimniekot bioloģiski, tiek izmantoti 400 ha lauksaimniecības zemes, bet no sešām ‘Angus’ telēm ganāmpulks jau ir izaudzis līdz 65 mātēm, pavisam ir 155 šķirnes liellopu. Tiek turētas arī 110 aitas un kaza.

Tiek rekonstruēta novietne

Domājot par gaļas liellopu audzēšanas perspektīvām, Ievas Galiņas ģimene ne tikai paplašina ‘Angus’ liellopu un aitu ganāmpulku, bet arī rekonstruē lielu nobarojamo liellopu novietni ar mērķi izaudzēt un iegūt pēc iespējas kvalitatīvāku gaļu.

Saimnieki, vēloties attīstīt liellopu gaļas pārstrādi un mājražošanu, iegādājās īpašumā Bērzaunes pagasta “Labumus” – izbijušu kautuvi, lai varētu savu ģimeni un vietējos iedzīvotājus nodrošināt ar kvalitatīvu novadā audzētu bioloģisko produkciju. Veicot rekonstrukciju, izveidota sava PVD atzīta liellopu, aitu, kazu neliela kautuve, kas atbilst lieljaudas kautuves prasībām un arī atzīta produkcijas sadalei.

Ar ES Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstu, īstenojot projektu “Lopu kautuves pārbūve bioloģiskās saimniecības attīstībai”, radīti profesionāli apstākļi gaļas pārstrā-

Ieva Galiņa pie sava ganāmpulka

des procesa nodrošināšanai un realizācijai. Lai iedzīvotājiem produkts būtu pieejamāks, izveidota neliela tirdzniecības un degustācijas telpa.

Projekta vadītāja ir Ieva Galiņa, bet idejas autors, darbu veicējs un tehniskais izpildītājs ir dzīvesbiedrs Jānis Vītols: “Saimniecībai attīstoties, pieauga lopu skaits, bet mūsu novadā nebija liellopu kautuves. Kādreiz tā atradās šajā vietā (bijusi SIA “Maigumiņš”), ko mēs iegādājāmies kopā ar zemi un domu attīstīt šo vietu, jo ideja jau bija sākumā. Atjaunojot kautuvi, nolēmām attīstīt arī ražošanu, kurā būtu gaļas sadale, pārstrāde, kulinārija. Tāpēc arī ar LLKC Madonas konsultāciju biroja ekonomikas konsultantes Signes Gailumas atbalstu Ieva uzrakstīja LEADER projektu “Lopu kautuves pārbūve bioloģiskās saimniecības attīstībai”, kas tika iesniegts LAP 2014.–2020. gadam apakšpasākumā 19.2. “Darbības

īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju”.

Projekti palīdz attīstīties

Iesaistīšanos LEADER projektā veicināja iecerei atbilstīga rīcība “Lauksaimniecības produktu pārstrādes veicināšana un pievienotās vērtības radīšana teritorijā ražotajiem lauksaimniecības produktiem”. Saimnieki atzīst: “Iesaiste ES atbalsta apgūšanā mūs disciplinēja, ielika laika rāmjos un motivēja sakārtot dokumentāciju atbilstoši likumdošanai. Sākotnējā doma bija, ka tā būs mazjaudas kautuve tikai savas saimniecības lopu realizācijai un mājražošanas cehs, kurā varēs pārstrādāt tikai to, ko paši izaudzējam. Taču tagad ir skaidrs, ka ieguldījums ir daudz lielāks, nekā bija sākotnēji plānots, jo projekta īstenošanas laikā radās daudz neparedzētu izmaksu, lai viss atbilstu ES standartiem un likumdošanas prasībām.”

► 7. lpp.

Saimniecības ražotne un pārvietojamais tirdzniecības stends

Ieva ar “Lat Angus” gatavo produkciju

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6. lpp.

Projekta attiecināmās izmaksas ir 50 000 eiro, publiskais finansējums – 35 000 eiro. Šobrīd kautuves darbība notiek nelielos apjomos, realizējot savas saimniecības lopus un nedaudz iepērkot no vietējām bioloģiskajām saimniecībām. Taču pārtikas pārstrādes apstākļi radīti tādi, lai jaudas varētu palielināt, vadoties pēc patērētāju pieprasījuma.”

Izvēlēta Angus šķirne

Kāpēc darbojaties ar gaļas lopkopību un tieši ar Angusa šķirni?

Ieva: – Mūsu vecāki dzīvo tepat kaimiņos, daudz ir palīdzējuši gan ar padomu, gan fiziski. Mums bija 20 ha zemes. Vispirms smalcinājām zāli, vēlāk izdomājām, ka kaut kas jādara. Ar lopiem sākām nodarboties tāpēc, ka pašiem, bērniem un kuplajam radu pulkam gribējām normālu, bioloģisku lauku pārtiku, tīru vidi un skaistu ainavu ar dažiem lopiņiem pļavā. Jānīm ļoti patīk gatavot, un viņš novērtē īstus produktus. Sākumā padziļināti pētīju, kādu šķirni izvēlēties, un vienbalsīgi nonācām pie Angusa, jo šai šķirnei ir viena no augstvērtīgākajām gaļām un piemērota audzēšanai Latvijas apstākļos. Gaļas liellopi pamazām kļuva ļoti populāri. Saimniecībā sākām ar sešām tūkst. šķirnes telītēm, kas nāca no Īgānijas, tām bija Anglijas izcelsme. Diezgan ilgi meklējām bulļi, līdz nonācām pie Timotiņa no Andra Jegorova saimniecības “Lejasrudziši–Zvejnieki”. Kad atveidām uz saimniecību, tam bija astoņi gadi un tas svēra 1,2 tonnas. Angusa šķirnes bullis (pēc papīriem – *MZ Timo*, mēs par Timotiņu saucam) ir viens no pirmajiem Angusa importa gaļas bulļiem Latvijā, tas ievests no Šveices ar toreizējā Zaubes kooperatīva starpniecību. Mēs par šo bulļi tolaik samaksājām vairāk nekā 3200 eiro, bet tā bija gaļas cena.

Angusu izvēlējamies tieši gaļas kvalitātes un mātes īpašību dēļ. Mēs dzīvniekiem esam izveidojuši labus apstākļus – ir novietnes, nojumes, sausums, apsildāmās dzirdnes, pašu veidoti barības galdi, lai lopbarība netiek iebradāta un sabojāta. Izveidotas ganību sistēmas ar daļēji atjaunotiem zālājiem un ganību zelmeni, jo, ja vēlas, lai izaudzētā gaļa ir bioloģiska un augstvērtīga, lopam ir jākustas, saule jāredz, nevis jāatrodas visu laiku kūtī. Mēs gribam un cenšamies, lai visi dzīvnieki jūtas labi un laimīgi. Angusi ir diezgan pieticīgi, izturīgi – tiem neobjājas nagi, dzīvnieki labi izmanto ganības,

labprāt ložņā pa krūmiem, akmeņiem, tiem ir salīdzinoši izturīgas kājas.

Izveidots produkcijas zīmols “Lat Angus”

Ieva teic: “Visas subsīdijas ieguldām saimniecības tālākā izaugsmē. Pirmā gada laikā, konsultējoties ar tehnologiem un pašmācības ceļā, izveidojām produkcijas klāstu ar zīmolu “Lat Angus”, kuru jau iecienījuši vietējie iedzīvotāji un arī garāmbraucēji, kuri apmeklē saimniecības veikaliņu pie ražotnes Bērzaunes pagasta “Labumos”, kā arī mednieki labprāt ved pārstrādāt medījumu gaļu no Madonas un tuvējiem novadiem.”

Saimniecības īstermiņa mērķi ir ražotās produkcijas dažādošana un medījumu gaļas aprites reģistrēšana PVD, lai būtu iespēja apstrādāt un realizēt arī medījumu gaļu un tās produkciju. Savukārt ilgtermiņa mērķi ir ganāmpulka izkopšana, nobarojamās fermas renovācija, lai iegūtu vēl kvalitatīvāku liellopu gaļu, ekonomisko rādītāju un konkurētspējas kāpināšana.

Jauns produkts – pelmeņi

2021. gada pavasarī tika uzrakstīts un apstiprināts otrs LEADER projekts “Automātiskās pelmeņu mašīnas iegāde jaunu mājražošanas produktu izveidei un esošās pārstrādes produkcijas dažādošanai.”

Ieva: “Pelmeņu ražošana patlaban Madonas novadā nenotiek, tā kā tas ir inovatīvs produkts un pakalpojums vietējā ražošanā, kuru pagatavošanā cenšamies izmantot gan jaunas, gan senas receptes. Tuvākās vietas, kur ražo pelmeņus, ir Rēzeknes Gaļas kombināts un Jēkabpils Gaļas nams, taču mednieki,

meklējot kvalitāti un garšu, iecienījuši Pierīgas ražotnes, uz kurām vietējiem medniekiem jāmēro garš ceļš, kas būtiski sadārdzina gala produkta izmaksas. Šī iekārta ļauj ražot pelmeņus ar plānāku mīklas kārtiņu, vairāk un dažādu veidu pildījumu (izmantojot svaigu gaļu, dārzeņus, buljonu utt.), tāpat, pateicoties jaunajām tehnoloģijām, pildījums nesaraujas un nesadalās. Tagad mājražošana ir visas nepieciešamās iekārtas masas sagatavošanai. Pircējiem jau piedāvājam savu, bioloģiski audzēto liellopu un jēru gaļu, kā arī arī gaļas izstrādājumus – kūpinājumus, dažāda veida desas utt., pastāvīgi strādājot pie jaunu produktu izveides.”

Saimniecība vēlas radīt iedzīvotājiem iespēju pirkt Madonas novadā saražoto, kas nozīmē, ka “nauda paliek teritorijā” un tiek veicināta kopējā labklājība. Saimniecība strādā Madonas novadā, pērk teritorijā saražoto (ķiplokus, sīpolus), uztur kvalitāti, meklē jaunas tehnoloģijas, novērtējot tradicionālo. Veselības un vides nolūkos vairāk informē pircējus par bioloģiskās pārtikas nozīmību, liellopu un aitas gaļas īpašībām un vērtību.

Saimnieki uzskata: “Vēlamies, lai viss ir sakārtots, lai sirdij un acīm prieks, lai lauki attīstās, saglabājot savu daudzveidīgās dabas burvību, jo tāda daba ir tikai pie mums, un lai cilvēki vairāk to novērtētu, vēlētos šeit palikt, atgriezties, jo te ir, ko darīt. Ja apkārtējiem būs darbs un labi, tad arī mums pašiem viss būs labi.” **LL**

Anita BRIŠKA,
LLKC Madonas
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: anita.briska@llkc.lv
tālr. 64807688

DĀRZKOPIĒBA

ŪDENS RESURSI CIŅĀ AR SAUSUMU

Jau vairāk nekā mēnesi Latvijā ir vietumis tikai negaisa izraisītie nokrišņi, kas nesuši vienīgi lokālu labumu atsevišķu saimniecību atsevišķiem laukiem. Taču kopumā situācija sausuma dēļ pamazām sasinās arvien lielākās platībās. Lai arī Latvija ir bagāta ar daudzām mazaizēm upītēm un ezeriem, to sadalījums nav vienmērīgs. Lielākā daļa no šiem ūdens resursiem izvietoti platībās, kurās nenotiek intensīva lauksaimnieciskā darbība. Līdz ar to ūdens resursu nepieciešamais patēriņš nesakrīt ar to atrašanās vietu. Paliek tikai iespēja veidot mākslīgu dīķu sistēmu vai izdarīt dziļurbumu.

Lai ūdens resursu ieguvu sabalansētu ar patēriņu, svarīgi zināt dažus skaitliskos rādītājus. Dziļurbumam tā ir ražība stundā. Ar dziļurbuma ierīkošanu saistīta formālu darbību virkne. Ja visas darbības ūdens iegūšanai notiek dziļumā līdz 20 m, tad lauku apvidū to drīkst darīt, ja vien tas nav tiešā tuvumā infrastruktūras un valsts drošības līmeņa objektiem. Var rakt grodu akas, ierīkot spīces. Dziļurbuma ierīkošana ir saistīta ar Latvijas zemes dzīlēm un tās bagātībām. Tādēļ viss, kas ir saistīts ar darbiem, kas dziļāki par 20 m un ražību virs 10 m³ diennaktī, ir obligāti jāaskaņo ar Valsts vides dienestu. Ja patēriņš būs lielāks un skaidrs, ka, ja mēs vispār vēlamies kaut ko laistīt, tad 10 m³ nav nekas. Tāpat lielāka patēriņa nodrošināšanai papildus licences saņemšanai par ūdeni būs jāmaksā dabas resursu nodoklis, tā likme no 0,014 līdz 0,04 eiro/m³. Lai veiktu ūdens patēriņa uzskaiti no urbuma, tie ir obligāti aprīkojami ar ūdens skaitītāju.

Vai ir iespējams prognozēt, kādas kvalitātes ūdens tiks saņemts no attiecīgā urbuma? Tie, kas nodarbojas ar dziļurbuma ierīkošanu, ir bruņojušies ar Latvijas ģeodēziskajām kartēm, kur atainoti zemes dziļi slāņi. Atkarībā no atrašanās vietas ūdens horizonti Latvijā izvietoti trīs veida iezos, t. i., kvartāra smilts, dolomīts un smilšakmens. Latvijā dažādās vietās šo iezu dziļums var atšķirties. Vistuvāk zemes virskārtai – 10–30 m dziļi – ir kvartāra smilts un dolomīts. Tur, kur ir dolomīts, dziļurbumi mēdz būt bagāti ar ūdeni, kas ir liels ieguvums, tāpat tie maz satur divvērtīgo dzelzi. Kā lielākais trūkums būs jāmin kalcija sāļu klātbūtne. Tas nozīmē, ka

Foto: Māris Narvils

Dīķis, kurā tiek pārsūknēts dziļurbuma ūdens

visur, kur šādam ūdenim būs saskare ar gaisu, tie izgulsnēsies sāļu veidā gan uz virsmām, gan, kas ir ļoti nepatīkami, uz pilinātāju virsmas. Ja ar tādu ūdeni pilina regulāri un ūdeni neskābina, tad pilinātāji aizaugs un izies no ierindas.

Jāuzmana dzelzs sastāvs ūdenī

Visbiežāk ūdeni nesošais iezis ir smilšakmens no Gaujas ūdens horizonta. Smilšakmens pats ir ļoti labs filtrs. No tā var iegūt ļoti labu ūdeni, kas atbilst MK noteikumu "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes

pārpumpē ūdens krātuvē, tad dzelzs izgulsnēsies ūdens tilpes dibenā.

Katram dziļurbumam, kas ir oficiāli iekārtots, ir savs unikāls reģistrācijas numurs. Pēc ierīkošanas to ieraksta pasē, ko sagatavo un apstiprina Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, reģistrējot savā arhīvā.

Otrs, ko var izmantot, ir dīķu rakšana, bet darbi jāaskaņo ar attiecīgo pašvaldību. Dīķus ierīkojot, jāņem vērā gan virsūdens notecē, gan gruntsūdeņi, gan seklākie ūdens horizonti un, protams, nedrīkst aizmirst par avotiem. Katram no šiem ūdeņiem ir gan savas priekšrocības, gan savi trūkumi.

Vienkāršākais dīķa papildināšanas veids ir virszemes noteces ūdeņi, tajā skaitā mazo grāvju sistēmas. Dīķa papildināšanās notiks tikai lietus laikā gan veģetācijas periodā, gan pārējā gada laikā. Vēl pavasarī tie var būt sniega kušanas ūdeņi. Cik labi ūdens turēsies šādā dīķī, būs atkarīgs no tā, kāda mehāniskā sastāva augsne veidos dīķa sienas. Lai mazinātu ūdens infiltrācijas iespējas, dīķa malas obligāti jāizoderē ar vismaz 10 cm biezu māla kārtu. To visbiežāk varēs iegūt no dziļākiem augsnes slāņiem. Man saimniecībā māls sākas jau aiz 1,2–1,5 m atzīmes.

Augi palīdzēs samazināt iztvaikošanu

Ne mazāk nozīmīgi ir samazināt ūdens iztvaikošanu no dīķa ūdens virsmas. To ievērojami samazina augi, kurus apstāda ap dīķi.

Katram dziļurbumam, kas ir oficiāli iekārtots, ir savs unikāls reģistrācijas numurs

prasības, monitoringa un kontroles kārtība" normām. Šim ūdenim, gan ne visos gadījumos, lielākais trūkums var būt palielināta dzelzs klātbūtne. Pieļaujamā norma ir 0,2 mg/l, bet bieži tā pārsniedz 5,0 mg/l. Pilināmās sistēmas aprīkojot ar smilšu filtriem, ir iespēja atbrīvoties no dzelzs. Ir vēl viens pavisam vienkāršs variants, kā var tikt galā ar dzelzs piemaisījumu. Divvērtīgā dzelzs saskārē ar skābekli, kas ir gaisa sastāvā, oksidējas un pārvēršas par trīsvērtīgo dzelzi un izkrīt nogulsnēs rūsas veidā. Ja no dziļurbuma pa gaisu ūdeni ar spiedienu

◀ 8. lpp.

Lai ūdens sasiltu pilnībā, pietiek, lai saule iespīdētu daļā no dīķa, bet atlikusī puse ir pusēnā un pilnīgā ēnā. Šo paņēmieni reti kad izmanto, dīķi parasti tiek atstāti pilnīgi bez augiem, pakļaujot ūdens virsmu bezgalīgai ūdens iztvaikošanai. Lai dīķis kļūtu par būtisku ekosistēmas sastāvdaļu, it sevišķi, ja saimnieko pēc permakultūras principiem, tad vajadzētu ņemt vērā sekojošo.

Dīķim dziļākajā daļā jābūt vismaz diviem un vairāk metriem. Vidējā dziļuma daļa būs ap metru un seklajā daļā 30–50 cm dziļš. Katrai daļai ir jāreķina arī kubikmetri. Tādā veidā rakts dīķis labvēlīgi ietekmēs lielu platību ap dīķi. Tur labprāt mājās abinieki, zivis, dažāda sīkā ūdens radība – kukaiņi, putni, kas apkalpos dīķim pieguļošās platības. Dīķus, kas barojas no virsūdeņiem, var papildināt ar lietus ūdeņiem no ēku jumtiem, gan pie nosacījuma, ka dīķis nav tālāk par 50 metriem no ēkām. Ja attālumš ir lielāks, tad nepieciešama papildu tvertne, kur lietus ūdeni uzkrāt tālākai pārsūkņēšanai. Protams, lietus ūdeni var pārsūkņēt arī cita tipa dīķos, ja vien tas ir tehniski realizējams.

Dīķu, kurus ierīko, izmantojot gruntsūdeņus, labums ir tas, ka var izveidot arī caurteci ar tālāku izvadi kopējā ūdens noteces sistēmā. Viss ir tāpat, bet pastāv risks, ka, pazeminoties gruntsūdeņiem, dīķis var izsīkt. Lai tas nenotiktu, vislabākais ir dīķi veidot tā, lai ūdens papildināšanas iespējas ir vismaz divas, vai ideāli – vēl vairāk.

Dīķis, kuru izdosies izveidot uz avota

Smilšu filtru sistēma ūdens attīrīšanai pilināšanai

vai avotiem, ir vislabākais, jo avoti parasti izsīkst pēdējie. Izsīkšanu gan var izsaukt arī cilvēka faktors, ja kaut kur salīdzinoši netālu tiek ierīkots dziļurbums, kas skar avotu veidošanās slāņus. Tādēļ ir svarīgi ūdens noteces un ūdens ieguves avotu risinājumus un problēmas vienmēr pārrunāt gan ar kaimiņiem, gan attiecīgo pašvaldību, kas gan lielajās pašvaldībās nebūs vienkāršs uzdevums.

Cik lielam jābūt dīķim

Noslēgumā nonākam līdz tam, cik lielam dīķim ir jābūt, lai nodrošinātu iespējas izmantot laistīšanas sistēmas. Diemžēl realitātē bieži ir tā, ka vēlme laistīt apstājas, jo, uzsākot laistīšanu, dīķī ūdens līmenis strauji krītas un jau pēc dažu reizu laistīšanas ūdens ir izsīcis.

Tas nozīmē, ka nav samērotas laistīšanas vajadzības un dīķa kapacitāte. Realitātē ir tāda, ka dārzeni ūdens lielāko daļu iztvaiko un sausnā (ražā) pāriet tikai 0,1–0,5% no patērētā ūdens. Minēšu tikai dažus piemērus. Lai izaudzētu kā-

postus 70 t/ha, burkānus 50 t/ha, gurķus 25 t/ha, ir nepieciešami 3500 m³ ūdens. Tas ir tikai viens hektārs, bet, ja hektāri ir vairāki? Skaitām kopā, jau sanāk 7000 m³ un vairāk. Protams, devu samazina tas, ko dod pavasara mitrums un nokrišņi. Tas nozīmē, ka vienam hektāram pat mazākajam dīķim ar vidējo dziļumu 2 m ir jābūt vismaz 50 x 60 m lielam, jo jāreķina arī ūdens zudumi. Bet tad tas tiks izlietots pilnībā. Tomēr praktiski dīķim jābūt vismaz divreiz lielākam, jo nedrīkst to izsūkņēt tukšu, apdraudot visus tā iemītniekus. Šī iemesla dēļ ir drošāk, ja dīķa ūdens resursi atjaunojas no dažādiem ūdens avotiem. Šogad praksē sastapos ar gadījumu, kur ūdens apjoms dīķī izrādījās nepietiekošs un pēc pirmās pilināšanas reizes bija praktiski tukšs. Šogad ļoti strauji tukšojās tie dīķi, kas barojas no gruntsūdeņiem.

Lai nodrošinātu labas laistīšanas iespējas, ir stratēģiski jāpārskata ūdens noteces kopējā sistēma. Jābūt iespējai ūdens noteci vismaz bremsēt vai būtiski samazināt. Otrs – jāveido ūdens akumulēšanas iespējas, lai uzkrātu ūdeni ārpus veģetācijas perioda. Šī gada sausumu tad būtu pārdzīvot daudz vienkāršāk. Arī par ūdens resursiem varam teikt, – darināsim ratus ziemā un kamanas vasarā. Lai vismaz lietus glābj vēl to, kas ir glābjams. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

ATBALSTS

LLKC KONSULTANTI PALĪDZĒS MAZAJĀM SAIMNIECĪBĀM

Jau rudenī mazās lauku saimniecības, kuras plāno tālāku attīstību, varēs iesniegt projektu pieteikumus 15 000 eiro liela atbalsta saņemšanai. Jau tagad to izstrādē palīdzību gatavi sniegt arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) konsultanti birojos visā Latvijā.

Atgādinām, ka uz atbalstu var pretendēt saimnieciskās darbības veicējs – fiziska persona, kuras dzīvesvieta ir deklarēta lauku teritorijā, vai juridiska persona, kuras juridiskā adrese ir lauku teritorijā.

Lai saņemtu atbalstu, vērā tiks ņemti vairāki kritēriji. Piemēram, gada kopējam neto apgrozījumam vai standarta izlaides vērtībai jābūt vismaz 2000 eiro, bet neviens no šiem rādītājiem nedrīkst pārsniegt 15 000 eiro. Kopējā īpašumā esošā vai nomātā LIZ nepārsniedz 50 ha, ir reģistrēta saimnieciskā darbība u. c.

Projektus var īstenot dažādos ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu saistītos darbības virzienos. Plānotajam projektam ir jābūt saistītam ar nepārstrādātu un pārstrādātu lauksaimniecības produktu ražošanu.

Lai pārliecinātos par saimniecības atbilstību vispārējiem kritērijiem, var izmantot LLKC izstrādāto interneta rīku “ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma”, kas pieejams <http://esatbalsti.llkc.lv/>

LLKC kontaktpersonu saraksts pieejams šeit: <https://ej.uz/7q1u>

Projektu iesniegumus pieņems no **2021. gada. 8. septembra līdz 2021. gada 8. oktobrim.**

Apkalpojamo personu skaits birojos ir ierobežots, tāpēc sazinieties ar konsultantiem savlaicīgi. **LL**

Informāciju sagatavoja
LLKC Ekonomikas nodaļa

PIRTNIECĪBA

PAPARDES DZIEDINOŠĀ PIRTS

Mūsdienās arvien izplatītāka tendence ir veselīga dzīvesveida uzturēšana ar dabīgiem līdzekļiem. Sens miesas un dvēseles sakārtošanas līdzeklis ir pirts. Savs rokraksts un gudrības ir gan katram pirtniekam, gan katram reģionam, un pavisam noteikti vērts aizbraukt iepazīt Latgales pirtniekus. Pirtiņa ar senām tradīcijām gaida Ludzas novada Mērdzenes pagasta Rūzoros.

Te pirtniece Ingūna Rauda nopērs simtgadīgā melnajā jeb dūmu pirtī, kam ir pat savs pirts gariņš, veca sieviņa, kurai garšo kraukšķīgi cepumi vai cukuriņš. Ingūna, būdama zemgaliete, meklējot savas saknes, atceļojusi uz Ludzas novada Mērdzeni, lai te, prom no ļaužu burzmas, rastu savu spēka vietu. “Es šajās mājās pēdējo reizi biju trīs gadu vecumā. Dzimusi esmu Zemgalē, augusi Rīgā, dzīvojusi Vidzemē. Un 2020. gada sākumā, kad mēs nekādi nevarējām iegādāties to īpašumu, kurā līdz šim dzīvojām, mans tētis teica, nu brauc taču uz Latgali, te ir tukšas mājas, kuras ir cēlis vecvectēvs, un kur mūžu ir nodzīvojis arī vectēvs ar vecmammu.”

Atgiežas dzimtas mājās Latgalē

“Šī doma nelika mieru, un pavasarī atbraucām vēl vienu reizi un, bija skaidrs, ka te ir jāpaliek,” tā saka Ingūna.

Pirtniece teic, ka viņai ir dziedinošā pirts, tāpēc ir tāds nosaukums “Papar-des dziedinošā pirts”, kur caur darbu ar dažādiem augiem, tautasdziesmām, senām tradīcijām un, sekojot iekšējai

Foto: no Ingūnas Raudas arhīva

Latgales pirtniece Ingūna Rauda

sajūtai, cilvēks spēj piekļūt tuvāk sev. Dziedinošā ķermenim ir katra pirts procedūra, ja tiek sekots līdz cilvēka pašsajūtai procedūras laikā. Bet “Papar-des dziedinošā pirts” ir vieta, kur dziedināts tiek ne tikai fiziskais ķermenis, bet pamatdarbs tiek veikts cilvēka smalkajos ķermeņos jeb enerģētiskajā laukā. Ingūnai ir Papar-des spēks un zināšanas, spēja ieiet cilvēka enerģijas laukā un lasīt dziedināšanai nepieciešamo informāciju, izmantojot to pirts procedūrā. Paparde ir augs, kas savieno fizisko plānu jeb materiālo pasaules izpausmi ar Dievišķo lauku, tīro pirmsākuma enerģiju. Pirtī tiek izmantots plašs Latvijas augu klāsts. Pērtuvē var nest teju visus augus, kuri aug un zied mūsu pļavās, dārzos un pat mājas pagalmā. Augs no skata var būt gana necils, bet dziedinošās īpašības

ir nenovērtējami lielas! Jāņem tik grozs agrā pavasarī un līdz vēlam rudenim ir, ko vākt un pirtī nest. Protams, daudz tiek izmantoti jau labi zināmie augi (raspodiņš, liepziedi, pelašķis, vīgrieze, kumelīte, vībotne, kliņģerīte, mällēpe, ievziedi, ceriņi u. c.), bet arī āmulis, bitene, tūruma kosa, gārša, nātre, samtene, vārpata ar visām saknēm, kalme, vilku vāle, saulespuķe, panātre un daudzas citas. Tikai, pirms augu nest pērtuvē, vajag par šo augu palasīt kādā no daudzajām ārstniecības augu grāmatām vai internetā, jo ir augi, kuri ir indīgi vai veido apdeguma čūlas saulē. Ingūna augus lieto daudzveidīgi – skrubīšos, slotās, klājot uz lāvas, kvēpinot pirti un augumu, klājot uz dziedināmajām ķermeņa vietām, pirts tējā. Tomēr augi ir tikai viens no dziedināšanas elementiem. Ingūna min, ka viņas pirtiņā darbojas ļoti laba un jaudīga komanda, jo pirts procedūrā viss ir dzīvs un mijiedarbīgs.

Apgūtas arī citu tautu tradīcijas

“Esmu mācījusies arī slāvu un citu tautu senās tradīcijas. Kā daudzkārt ir minējusi viena no manām skolotājām etnoloģe Ieva Ančevska, saliekot kopā citu tautu un baltu tradīciju mantojumu šajā Latvijas kultūrvēstures kontekstā, tu saproti, kā var strādāt, jo šīm tradīcijām ir gana daudz kopīga un līdzīga, kas ļauj ieraudzīt iztrūkstošos informācijas gabaliņus, veidojot to vienā kopveselumā,” teic Ingūna.

► 11. lpp.

Ārstniecības augi un citas pirts rituālam nepieciešamās lietas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Pirts gaida gan tuvus, gan tālus ciemiņus

◀ 10. lpp.

Ir vasara, un šķiet, ka tieši tagad ir karstākā darba sezona pirtī, kad cilvēki ceļo, pļavas ir pilnas ar augiem un var siet svaigas pirts slotas. Bet ko pirtnieks dara ziemā? Ingūna saka, ka nav tādas pirts sezonas, jo cilvēki savu dzīvi dzīvo un atbildes meklē visu augu gadu. Un, ja problēma ir aktualizējusies, tad jautājums ir jārisina tieši tajā laikā neatkarīgi no gadalaika. Pašreiz pieraksts veidojas 2 mēnešus uz priekšu un pirts tiek kurināta gan darba dienās, gan brīvdienās. Visu pagājušo rudeni un ziemu bija pilnas rokas darba. Dienā gan var paņemt tikai vienu pirts rituālu (vienam cilvēkam vai pārim, var arī draudzenēm vai mammai ar meitu), melnā pirts ir jākurina no 3 līdz 5 stundām un visas ogles pirms procedūras jāizgrābj no krāsns. Pats pirts process ilgst 4–6 stundas. Tad pirts ir karstāka no sākuma un pamazām dziest. Daudz cilvēku savulaik ir guvuši nelāgu pieredzi tā saucamajās pasākuma pirtīs, kuras tika kurinātas ļoti karstas, sausas pirtis un lietots alkohols. No lielā sausā karstuma cilvēks var gūt apdegumus, sāp galva, ir slikta dūša.

Galvenais ir cilvēka drošības sajūta

Organismam ļoti patīkama un dziedinoša ir temperatūra no 60–75 grādiem, lai ķermenis pamazām uzsilst, poras atveras un sākas svīšanas process. Ingūna saka: “Ja cilvēks jūtas komfortabli, tad ir drošības sajūta. Tas savukārt ir būtiski, lai cilvēks atvērtos gan emocionāli, gan ķermeniski, un tikai tad ir iespējams dziedinošs process. Protams, būtiska ir dzesēšanās pirts laikā, kura arī var būt

gana daudzveidīga. Ja cilvēks ir gatavs, tad ejam dīķī veldzēties, ziemā āliņģī, bet, ja nē, skaloju ar aukstu ūdeni pērtuvē uz lāvas. Cilvēka drošības sajūta ir pats svarīgākais pirts laikā.”

Jautāju, ko cilvēki biežāk brauc “sakarot” – miesu vai dvēseli? Ingūna saka, ka tas nav būtiski, ar ko sākt, ķermeni vai dvēseli, jo viss ir saistīts. Ķermenis ar sasilšanām un traumām rāda mums tās jomas, kuras esam nolikuši malā nerisinātās emocionālā jomā. Ne vienmēr laiks dziedē visas rētas. Mēs ar tām iemācāmies sadzīvot un velkam smagumu sev līdzī, kamēr ķermenis vairs nevar turēt un mums saka “stop, dari kaut ko!” Atrisinot dvēseles līmenī kādu jautājumu, arī ķermenis dziedinās. Tikai jāatceras, ka pirtnieks ir tikai palīgs, kas atver durvis, lai cilvēks pats sevi var dziedināt. Ingūna uzsver, ka nedrīkst uzņemties atbildību ne par vienu cilvēku vai viņa dzīvi, bet par savu darbu gan.

Brauc no Latvijas un ārzemēm

Pie Ingūnas baudīt pirts rituālus brauc cilvēki no visiem Latvijas reģioniem. Vairs nav retums arī citu valstu iedzīvotāji, kuri izvēlas Ingūnas dziedinošās pirts pieskārienus. Ir bijuši ļaudis no Kanādas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Spānijas, Baltkrievijas, Ukrainas, Izraēlas un ASV.

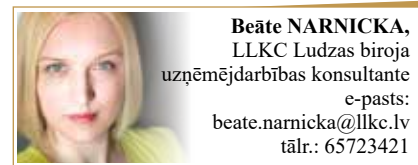
Jautāju, kas ir lielākais gandarījums šajā darbā? Ingūna atminas daudzus dzīvot darbos, strādājot gan par psihologu, skolotāju, merčendaizeri, direktora vietnieci, gaļas pārdevēju u. c. “Šim pirtnieka darbam ir vislielākā pievienotā vērtība, jo redzu reālu jēgu un ietekmi uz cilvēka dzīvi. Ir milzīgs prieks redzēt

to gaismu un atvieglojumu, kas atspoguļojas cilvēka acīs pēc pirts. Bieži gaita un ķermeņa stāja ir pavisam cita. Cilvēki aiziet taisnām mugurām un smaidu sirdī. Un tad es esmu laimīga! Un mana atbildība ir izdarīt vienīgi vislabāko, kas cilvēkam nepieciešams. Man ir svarīgi, lai šim konkrētajam cilvēkam, kurš atbraucis izbaudīt manu dziedinošo pirti, aizbraucot ir par vienu bēdu mazāk, lai viņam ir vieglāk, lai viņš ir tuvāk sev.”

Pirtnieka darba pievienotā vērtība

Domājot par šī laika situāciju Latvijā un izaicinājumiem, Ingūna uzsver, ka patiesībā ir vienalga, kur tu fiziski atrodi! Svarīgi, lai mēs katrs savu darbu jebkurā jomā darītu vislabāk, tad vienmēr būsim pieprasīti sava amata meistari. Un tad fiziskai dzīves vietai vairs nav izšķirošas nozīmes. Arvien vairāk cilvēki saprot, ka aktīvā dzīve nenotiek tikai Rīgā, ap to vai lielām pilsētām. Rīgā cilvēki noskrienas pa darbiem, lai atļautos baudīt visas pilsētas iespējas. Ļaudīm atbraucot uz laukiem, viņi rod sevī mieru un līdzsvaru.

Mērdzenes pagasta Rūzoros ir kā Brīvdabas muzejā: klēts, rija, apaļkoku grīda, stelles, vērpjamais ratiņš, vienkoča vanniņa bērniņu vannošānai un, protams, melnā pirts. Pirtniece Ingūna Rauda papildina to Latgales novada bagātību, kas balstīta uz dabas vērtībām, tradīcijām un dzīvi saskaņā ar tām. **LL**

Beate NARNICKA,
LLKC Ludzas biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
beate.narnicka@llkc.lv
tālr.: 65723421

MEŽSAIMNIECĪBA

PROJEKTĀ NOSKAIDROS INVAZĪVĀS SUGAS MEŽOS

Projektā “*Natura 2000* aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (*LIFE-IP LatViaNature*) uzsākta vērienīga privāto meža īpašnieku aptaujāšana par invazīvajām sugām. Aptaujā aicināti arī piedalīties privāto zemju īpašnieki, kuru teritorijās ir ieviesusies kāda no invazīvajām sugām.

Notiek invazīvo sugu precizēšana

Pašlaik Latvijā apstiprināta tikai viena invazīva augu suga – Sosnovska latvānis (*Heracleum sosnowskyi*), taču notiek intensīvs darbs invazīvo un potenciāli invazīvo sugu saraksta precizēšanā un to izplatības pētīšanā, kā arī meklēti risinājumi efektīvai pārvaldībai. Latvijā kopumā pašlaik patiesībā ir vairāk nekā 30 invazīvo sugu.

Biežāk mežā sastopamās invazīvās sugas

Viena no populārākajām kokaugu invazīvajām sugām ir vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*), kas pieder rožu dzimtai *Rosaceae* un skaitās kā dārzebglis.

Latvijā introducēta pirms aptuveni 150–200 gadiem, tagad sastopama visā Lat-

vijas teritorijā. Vārpainās korintes samazina meža augsnes skābumu, izmainot augsnes ķīmisko sastāvu, kas savukārt ietekmē pārējo bioloģisko daudzveidību mežā. Populārākais veids, kā tiek apkārota vārpainā korinte, to mehāniski izzāģējot vai izcērtot. Jāņem vērā, ka minētais kokaugs dzīs atvases no celma, līdz ar to šis pasākums ir jāveic regulāri.

Ošlapu kļava (*Acer negundo* L.) Latvijā tika ieviesta 19. gadsimta sākumā, izmantojot to Rīgas teritorijas apstādījumos. Koks ir divmājiņš – tas nozīmē, ka vīrišķie un sievišķie ziedi attīstās uz dažādiem augiem. Latvijā ošlapu kļava ir izplatīta visā teritorijā un vislielākās audzes veido lielo un vidējo upju ielejās. To izplatības ierobežošana ir diezgan sarežģīts pasākums, un viens no variantiem ir samazināt sievišķo augu daudzumu, lai neturpinātu izplatību ar sēklām.

No plašāk sastopamām invazīvajām koku sugām mežos vēl ir baltā apse (*Populus alba* L.). Spožā klintene (*Cotoneaster lucidus*) Latvijā ieviesta kā krāšņumkrūms un plaši lietota apstādījumos, kā rezultātā laika gaitā izplatījies un Latvijā sastopama sausos priežu mežos visā valsts teritorijā.

Bez invazīvajām koku sugām mežos ir sastopami arī invazīvie augi. Protams, visatpazīstamākais, ar ko cīnās mežsaimnieki, ir Sosnovska latvānis. Bieži sastop-

pama ir arī puķu sprigane (*Impatiens glandulifera*). Meža ainavā Latvijā ir sastopama arī Kanādas zeltgalvīte (*Solidago canadensis*). No augiem mežos vēl plaši sastopama ir daudzlapu lupīna (*Lupinus polyphyllus*), sīkziņu sprigane (*Impatiens parviflora*), dziedzerstublāja kazroze (*Epilobium adenocaulon*) u. c.

Ierobežošanas pasākumi mežā

Pirms mežizstrādes darbu sākšanas mežos un tiem pieguļošajā infrastruktūrā jāizvērtē invazīvo augu sastopamība šajā vietā. Veicot mežizstrādes darbus vietās, kur ir konstatētas invazīvās sugas, pastāv risks šo augu sēklu vai to daļu (piemēram, sakņu) pārvietošanai uz citām mežizstrādes vietām ar meža tehniku, uz kuras var saglabāties augsne ar šo augu daļām. Šī riska novēršanai nepieciešams veikt tehnikas mazgāšanu pirms pārvietošanas uz jaunām mežizstrādes vietām.

Ceļmalu un grāvju pļausana vietās, kur konstatētas invazīvās sugas, ir veicama ārpus invazīvo augu ziedēšanas un sēklu nogatavošanās perioda, nepieļaujot šo augu uzdziedēšanu.

Veicot jaunaudžu kopšanu, jāpievērš uzmanība invazīvo augu sastopamībai jaunaudzē. Kopšanas darbus nav vēlams veikt šo augu ziedēšanas vai sēklu nogatavošanās periodā, kas var sekmēt to izplatīšanos. Lietderīgi apvienot jaunaudžu kopšanu ar invazīvo augu ierobežošanas pasākumiem, tos noplaujot.

Lai apzinātu invazīvo sugu izplatību Latvijas teritorijā, ikviens aicināts ziņot par tām un aizpildīt aptaujas anketu *LatViaNature* projekta mājaslapā <https://latvianature.daba.gov.lv/>, kā arī ir iespēja anketu saņemt e-pastā, atsevišķi sazinoties ar MKPC darbiniekiem, uzrunājot jebkuru MKPC nodaļas darbinieku, vai sazinoties tieši ar mani: madara.cernuho@mkpc.llkc.lv.

Madara ČERNUHO,
MKPC
projektu vadītāja
tāl. 26822003
e-pasts:
madara.cernuho@mkpc.llkc.lv

IZSLUDINĀTA PROJEKTU PIENĒMŠANA ES ATBALSTAM MEŽĀ ĪPAŠNIEKIEM

Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludinājis projektu pieņemšanu atbalsta saņemšanai meža īpašniekiem no **27. augusta līdz 27. septembrim**.

Aktivitātē “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” (50 000 eiro). Atbalstu piešķir par meža atjaunošanu platībā, kurā atbilstoši Valsts meža dienesta atzinumam ir konstatēts ugunsgrēks vai dabas katastrofa (vējgāze, vējlauze, sniega un ledus radīti postījumi), kuras dēļ mežaudze ir iznīcināta, tāpēc šajā platībā mežs ir atjaunojams. Projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2025. g. 30. jūnijam.

Aktivitātē “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vēr-

tības uzlabošana” kopējais publiskais finansējums ir 6 000 000 eiro. Aktivitātē kā atbalstāma tiek attiecināta tikai jaunaudžu retināšana. Kārtā iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2023. gada 1. septembrim.

Plašāka informācija un projekta iesnieguma veidlapa pieejama LAD mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā “Atbalsta veidi” – “Projekti un investīcijas” – “Atbalsta pasākumi”.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki var palīdzēt meža īpašniekiem ar padomu un praktiski projektu sagatavošanā un iesniegšanā LAD. Plašāka informācija: www.mkpc.llkc.lv vai pa tālruni 63050477.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

APSTIPRINĀTA ES MEŽA STRATĒGIJA

Jūlija vidū Eiropas Komisija pieņēmusi jauno ES Meža stratēģiju 2030. gadam, kas ir viena no Eiropas Zaļā kursa pamatiniciatīvām un kuras pamatā ir ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam.

Stratēģija nosaka pasākumu kopumu, lai līdz 2030. gadam panāktu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu par vismaz 55% un klimata neitralitāti ES līdz 2050. gadam. Risinot sociālos, ekonomiskos un vides aspektus kopā, Meža stratēģijas mērķis ir nodrošināt ES mežu daudzfunkcionalitāti, un tā izceļ mežsaimnieku galveno lomu.

Meža stratēģija nosaka vīziju un konkrētas darbības, lai palielinātu mežu daudzumu un kvalitāti ES un stiprinātu to aizsardzību, atjaunošanu un noturību. Ierosinātās darbības palielinās oglekļa piesaistīšanu, tādējādi

veicinot klimata pārmaiņu mazināšanu. Stratēģija apņemas stingri aizsargāt primāros un vecos mežus, atjaunot degradētos mežus un nodrošināt to ilgtspējīgu apsaimniekošanu tādā veidā, lai tiktu saglabāti būtiski ekosistēmas pakalpojumi, ko sniedz meži un no kuriem ir atkarīga sabiedrība.

Stratēģija veicina klimatam un bioloģiskajai daudzveidībai draudzīgāku mežu apsaimniekošanas praksi, uzsver nepieciešamību saglabāt koksnes biomasas izmantošanu ilgtspējības robežās un mudina izmantot resursus taupošu koksni.

Stratēģija paredz arī izstrādāt maksājumu shēmas meža īpašniekiem un apsaimniekotājiem par alternatīvu ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, piemēram, saglabājot neskartas atsevišķas mežu daļas. Cita starpā jaunā Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) paredz iespēju mērķtiecīgāk atbalstīt mežsaimniekus un mežu ilgtspē-

jīgu attīstību. Jaunā mežu pārvaldības struktūra paredz radīt iekļaujošāku telpu dalībvalstīm, mežu īpašniekiem un apsaimniekotājiem, rūpniecībai, akadēmiskajām aprindām un pilsoniskajai sabiedrībai, lai apspriestu mežu nākotni ES un palīdzētu saglabāt šos vērtīgos aktīvus nākamajam paaudzēm.

Meža stratēģija paredz pastiprināt mežu uzraudzību, ziņošanu un datu vākšanu ES. Saskaņota ES datu vākšana apvienojumā ar stratēģisku plānošanu dalībvalstu līmenī sniegs visaptverošu priekšstatu par mežu stāvokli un turpmāko attīstību ES. Tas ir ārkārtīgi svarīgi, lai nodrošinātu, ka meži var pildīt daudzās klimata, bioloģiskās daudzveidības un ekonomikas funkcijas.

Stratēģiju papildina ceļvedis trīs miljardu papildu koku iestādīšanai visā Eiropā līdz 2030. gadam, pilnībā ievērojot ekoloģiskos principus – īstais koks īstajā vietā pareizajam mērķim. **LL**

GODĪGA TIRDZNICĪBAS PRAKSE NAV IEVIESTA 12 DALĪBVALSTĪS

Eiropas Komisija (EK) uzskusi pārkāpumu procedūras pret 12 dalībvalstīm, jo tās nav ieviesušas ES noteikumus, kas aizliedz negodīgu tirdzniecības praksi lauksaimniecības un pārtikas nozarē.

Direktīva par negodīgu tirdzniecības praksi lauksaimniecības un pārtikas apgādes ķēdē pieņemta 2019. gada 17. aprīlī. Tā nodrošina aizsardzību visiem ES lauksaimniekiem, kā arī maziem un vidējiem pārtikas piegādātājiem pret 16 negodīgām tirdzniecības praksēm, ko mēdz piekopt lielākie pircēji pārtikas apgādes ķēdēs. Direktīva attiecas uz lauksaimniecības un pārtikas produktiem, ko tirgo piegādes ķēdē, un ES ir aizliegta negodīga prakse, ko vienpusēji uzspiež viens tirdzniecības partneris.

Termināš direktīvas normu ieviešanai ES dalībvalstu tiesību aktos bija 2021. gada 1. maijs. Patlaban direktīva pilnībā ir ieviesta Bulgārijā, Horvātijā, Dānijā, Somijā, Vācijā, Grieķijā, Ungārijā, Īrijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā, Maltā, Nīderlandē, Slovēnijā un Zviedrijā. Savukārt Francija

un Igaunija ir informējušas, ka to tiesību akti direktīvu ievieš tikai daļēji.

EK nosūtījusi brīdinājuma vēstules Austrijai, Beļģijai, Kiprai, Čehijai, Igaunijai, Francijai, Itālijai, Polijai, Portugālei, Rumānijai, Slovēnijai un Spānijai, lūdzot tās pilnībā ieviest negodīgas tirdzniecības prakses liegumu. Dalībvalstīm ir divi mēneši laika, lai atbildētu.

Direktīva par negodīgu tirdzniecības praksi palīdz stiprināt lauksaimnieku pozīcijas pārtikas piegādes ķēdē. Kopskaitā 16 aizliegtās negodīgās tirdzniecības prakses cita starpā ietver: maksājumus par piegāžu kavēšanos un pasūtījumu atcelšanu pēdējā brīdī ātrbojīgiem pārtikas produktiem; vienpusējas vai atpakaļejošas izmaiņas līgumos; piespiedu maksu piegādātājam par izšķērdētajiem (neizpirtajiem) produktiem; rakstisku līgumu atteikšanu.

Saskaņā ar direktīvu lauksaimniekiem un maziem un vidējiem piegādātājiem, kā arī viņus pārstāvošajām organizācijām ir iespēja iesniegt sūdzības par šādu pircēja piekoptu praksi. Dalībvalstīm jāizveido valsts iestādes, kas izskatīs sūdzības, un tām

būs jānodrošina konfidencialitāte, lai sūdzību iesniedzējus pasargātu no iespējamās pircēju atriebības. **LL**

Pēc AG-Press materiāliem sagatavoja
Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

ĢIMENĒM DRAUDZĪGS OGU DĀRZS

Kas, jūsuprāt, ir ģimenēm draudzīgs ogu dārzs – vai tur var iegūt jaunus draugus, vai varbūt iepazīstināt ģimeni ar ogām un to, kā tās aug? Šo vīziju ir pieņēmuši par savu un nu jau ceturto gadu savu ogu dārzu ar pievienoto vērtību Salaspils novadā attīsta Anita Hanzena kopā ar dzīvesbiedru Kasparu Krušlinski.

Kā mēs te nokļuvām

Anita vienmēr ir bijusi un ir aizrautīga visā, ko dara, ieliekot darbā sevi visu, par ko runā sasniegtie rezultāti dažādās jomās. Sākusi darba gaitas kā nekustamo īpašumu māksliniece, pēc bērna piedzimšanas strādāja bankā, paralēli attīstot ar bērniem saistītu privāto uzņēmējdarbību, jo vienmēr klusībā tomēr gribējies ko savu. Reiz karstā vasaras dienā ar Kasparu un abu četriem bērniem sēžot Ogres dzīvoklī, radās pirmās domas un plāni par savu lauksaimniecības uzņēmējdarbību vietā, kurā būtu slēgta teritorija un ūdens, kur peldēties. Jau nākamajā dienā, sākot meklēt šādu vietu internetā, burtiski uzreiz parādījās piedāvājums, ka saimniecība Salaspils pusē meklē pārvaldnieku. Sekoja zvans un...

Z/s “Jaunpelši” mantojums

Neliels dārzkopības uzņēmums Salaspils novada “Jaunpelšos” sāks veidot 1996. gadā. Tas 1999. gadā reģistrēts kā zemnieku saimniecība “Jaunpelši”. Dibinātāji – pieredzējuši puķkopības entuziasti un draugi no Salaspils Botāniskā dārza Valdis Dubovskis (1948-2011) un Mārtiņš Maltenieks. No 2001. gada saimniecībā izveidoti melleņu stādījumi, kuri tai

Anita Hanzena
kopā ar
dzīvesbiedru
Kasparu
Krušlinski

Foto: no “Salaspils mellenes” arhīva

brīdī bija vieni no pirmajiem Latvijā. Pēc Valda aiziešanas mūžībā darbu saimniecībā turpināja viņa sieva un dēls Didzis Dubovskis. 2015. gadā SIA “Salaspils mellenes” tiek atdalīts no z/s “Jaunpelši” kā atsevišķs uzņēmums, darbojoties tikai krūmmelleņu audzēšanas jomā un piedāvā ogas klientiem pašlasīšanai. Kad viņšaulē devās arī Didža mamma, viņš sāka meklēt kādu, kurš būtu ar mieru vecāku izloloto saimniecību nomāt un apsaimniekot, jo pārdot neļāva sentimentālas jūtas, bet pašam laika darboties saimniecībā nebija.

Sekoja tikšanās ar Anitu. Viņu abu vīzija par saimniecības turpmāko attīstību sakrita. Līdz pat šim brīdim abu sadarbība balstās uz savstarpēju uzticēšanos un cieņu melleņu tradīciju saglabāšanā.

Ogu stādījumus no putniem sargā tīkls

Risinājumi rodas no problēmām

Anita un Kaspar saimniecībā sāka darboties 2018. gadā bez jebkādas pieredzes lauksaimniecībā un krūmmelleņu audzēšanā. Vasara bija sausa un liela daļa ražas nokalta, kā arī ar ogām pamatīgi pamieļojās putni – saimniecība, izrādījās, atrodas gājputnu migrācijas ceļā. Rudenī pāris secināja, ka sākums nebūt nav viegls un bez kārtīga ieguldītā darba un finansējuma nekādu rezultātu nebūs. Tā kā te viņiem ļoti patika, bija jādama, kā iegūt līdzekļus uzņēmējdarbības attīstībai, jo darba apjoms jauniešus nebūt nebiedēja. Ar LLKC Ogres biroja ekonomikas konsultantes Skaidrītes Padedzes palīdzību 2019. gadā tika iesniegts un arī apstiprināts ES fondu finansējuma projekts “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, par kurā iegūtajiem līdzekļiem saimniecība tika pie mazlietota traktora pļaušanai ar zemes frēzi un piekabi, ūdens sūkņa, telts klientu uzņemšanai, kā arī ogulāju aizsargtīkliem pret putniem. Tikla pārdevējiem nebija paraugu tā uzstādīšanai, tāpēc ieteica paskatīties, kā to liek Francijas vīnogu laukos. Tā radās interesants, efektīvs un, šķiet, Latvijā unikāls aizsargtīkla uzstādīšanas veids – segšana virs lauka uz metāla balstiem. Zem tīkla var iekļūt, lai apkoptu krūmus un arī lai lasītu ogas, papildus radot interesantas gaismu spēles. Putni ir pirmie, kuri ziņo par ogu gatavību, jo, kamēr mellenes ir zaļas, tās nevienu neinteresē. Putni bari ātri atrod ogas, tiklīdz sezona ir pilnbriedā.

► 16. lpp.

Saimniecībā tiek piedāvāti krūmmelleņu stādi

Nometnēs bērni var iegūt pirmās iemaņas dārzkopībā

Anita Hanzena

◀ 15. lpp.

Pietiek vien ar pāris stundām, lai daļēji vai pat pilnībā tiktu apēsta visa raža. Tā 2019. gadā agrā rīta stundā saimniecība zaudēja lielo ogu lauku aiz dīķa. Tagad ar tikliem mellenes var sauļoties un nogatavoties drošībā.

Attīstība un degsme vienmēr turpinās

Ražas apjoms 2019. gadā kāpa. Tāpat tai pašā gadā "Salaspils mellenes" sāka attīstīt papildu uzņēmējdarbības virzienu – krūmmelleņu stādu tirdzniecību, pēc pieredzes sākotnēji dodoties pie lielākajiem Lietuvas melleņu audzētājiem.

2020. gada sezonā karstums un nesakoptie (neizgriezti zari) krūmiem darīja savu – ogu bija daudz, tomēr vairums sīkas, pat savvaļas melleņu izmērā.

Šī gada pavasarī saimniecība pieņēma Valsts augu aizsardzības dienesta Lauksaimniecības produktu in-

tegrētās audzēšanas reģistrā, tāpat arī profesionālo stādaudzētāju reģistrā.

Pastāvīgi notiek virzība uz savu vīziju – ģimenēm draudzīgu ogu dārzu, koncentrējoties uz lauku burvības parādīšanu un sajūtu sniegsnu apmeklētājiem. Mellenes tiek pārdotas tikai pašsūtājiem. Tiek piedāvāta zemes gabaliņu un dārza instrumentu noma, uz sezonu iegūstot mazdārziņa īpašnieka pieredzi. Jau pāris gadu uzsāka teritorijas noma gan mazākiem, gan lielākiem pasākumiem, kā arī bērnu nometnēm. Tagad jau Anita ieguvusi nometņu vadītājas sertifikātu un dibināta sava biedrība, lai varētu rīkot izzinošas un aizraujošas nometnes bērniem ar iespēju iegūt lauku dzīves pieredzi. Iepriekšējā sezonā nometnēs piedalījās 120 bērni, šovasar tie jau būs vairāk nekā 200.

Vienmēr "jā" jaunām iespējām

Mūsu pašreizējās jaunās realitātes – pandēmijas – pirmo vilni Anita Hanzena izmantoja lietderīgi, 2020. gada pavasarī tālmācībā apgūstot LLKC piedāvātos Lauksaimniecības pamatu kursus. Savukārt oktobrī vienlaikus kopā ar vēl daudziem jauniešiem visā Latvijā uzsāka jauno "Laukiem būt!" sezonu – LLKC organizētas intensīvas uzņēmējdarbības mācības jauniešiem ar iespēju pēc tām startēt konkursā, lai parādītu kompetentai žūrijai, ka tieši tava ideja ir pelnījusi finansiālu atbalstu uzņēmuma izveidei vai attīstībai. Šogad martā Anita ar ideju par pasākumu rīkošanu "Salaspils mellenes" teritorijā iekļuva konkursa finālistu starpā un ieguva 3. vietu savā kategorijā, attiecīgi balvu 1200 eiro, par ku-

riem iegādāta grīda pasākumu rīkošanas teltij, jo bez tās slapjā laikā zeme zem tās pārvērtās dubļu jūrā.

Patlaban aizvien intensīvāka kļūst sadarbība ar Salaspils novada TIC, iesaistoties aizvien jaunos novada un pašāka mēroga pasākumos un aktivitātēs. Jūnijā saimniecība vēra durvis "Lauku ceļotāja" organizētajām Atvērtajām dienām laukos. Tāpat jau 4. septembrī "Salaspils mellenes" gatavojas jaunam izaicinājumam – Mājas kafējnicu dienai, uz vienu dienu pārņemot par mājas kafējnicu un dodot iespēju nogaršot vietējos ēdienus, dzērienus, baudīt ģimenēm draudzīgā ogu dārza atmosfēru.

"Salaspils mellenes" ir ļoti aktīvas un pamanāmas sociālajos tīklos, daļoties gan ar saviem jaunumiem, gan neliedzot vērtīgus padomus. **LL**

Elīna MASTEIKO,
LLKC Ogres biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
elina.masteiko@llkc.lv
tālr. 28331239

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts SIA "IBC Print Baltic"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.